

કાવ્ય-કુસુમો
--પ્રદ્યુમ્ન તન્ના

૧. ઈજોળ

અડકી ગઈ

નેણ અચીંતી રંગની છાકમછોળ!

ઉપર ભુરાં આભ ને નીચે સોનલવરણાં ખેત
વચમાં વ્હેતું જાય રુપેરી વ્હેણ વળાંકા લેત,
જાંબળી આંકે રેખ આઘેરી ડુંગરીયાની ઓળ
આઘેરી ડુંગરીયાની ઓળ!
અડકી ગઈ નેણ અચીંતી રંગની છાકમછોળ!

ઉતરે ઓલ્યું રાન-સુડાનું ઝુમખું લેતું ઝોક
અહીં તહીં ખડમોરની વળી કાબરી ભોળું ઝોક,
દીસતું નહીં તોય રે મીઠા ગાનથી જાણું કોક
પીળચટી થોરવાડની આડે સુર ઝરે ચંડોળ
ઝીણેરા સુર ઝરે ચંડોળ!
અડકી ગઈ નેણ અચીંતી રંગની છાકમછોળ!

હળવી વાચે દખણાદીની કુલગુલાબી લ્હેર,
દુર પણે ઓ ડોલતો લીલો અમરાઈનો ઘેર
માંઘથી મીઠી મ્હેંકની હારે ઉડતી આણી મેર
જળ-થળે ઝાંચ રેલતી આવે ચુંદડી રાતીચોળ
હીરાગળ ચુંદડી રાતીચોળ!
અડકી ગઈ નેણ અચીંતી રંગની છાકમછોળ!
(૧૯૫૮)

૨. રત્ય

કોણ કે 'છે કે રત્ય રુડી સરી?!

રંગ રંગ છોળ્ય એની ઓસરતાં મોર્ય

અમીં ચીતને ચંદરવે લીધ ભરી!

કોણ કે 'છે કે રત્ય રુડી સરી?!

મધુવનની ભોંચ શા મજીઠ લાલ પોત પરે
ખાંતે આળેખી ભલી ભાત્ય,
કેવડાની મ્હેંક મ્હેંક કુંજ ચારે કોર્ય, બીચ
મોરલા ને કીર કરે વાત્ય.

એ જી ધાગે ધાગે તે હાંચે પોરવ્યો હુલાસ
ને ગુંજરતાં ગીત્યુંની કડી!
કોણ કે'છે કે રત્ય રુડી સરી?!

આભલીયે આભલીયે ટાંક્યું અંકાશ
ને અંકાશે દા'ડી ને રેણ,
દા'ડે દા'ડે તે ભર્યા અંજવાળાં ઝોક
ને રેણ ભર્યા ચંદનીનાં ઘેન,
એ જ ઘેન મહીં ઘોળ્યો છે ગમતો ઉજાગરો
ઉજાગરે ગલાલની ઝડી!
કોણ કે'છે કે રત્ય રુડી સરી?!

માણી પરમાણીને ઝીણું મોટું જેહ કાંઈ
ભરી લઈ ભીતર મોઝાર,
એવું ને એવું રીયે જળવાયું, આછોયે
આવતો ન એને ઓસાર,
એ જ આપણે ઉખેળવાની ખોટી કે પરથમ શું
પ્રગટે સંધુય ફરી ફરી!
કોણ કે'છે કે રત્ય રુડી સરી?!
(૧૯૮૭)

૩. નીદાન

પીડ્ય રહી હાંચે સહુ શમી!
ઓસડીયાં ખરે હવે ખપતાં ના કોઈ
ભલું રોગનું નીદાન કીધું તમી!

ઓળખી અજંપ જો કારણ પુછ્યું તો લ્યો
કાળજ તમારી કને ખોલ્યું.
મારણ ઘો એવું કે ઘડી ઘડી આવતી
અટકે અકારી બધી મોળ્યું
(ને) ભર્યા ભર્યા થાળ થકી ભોજનને ભાવતાં
નવલે આસ્વાદ હું જમી!
પીડ્ય રહી હાંચે સહુ શમી...

હળવું હસીને નાડ ઝાલતાં કીધું રે તમી,
'ભીતર ડો'વાય ભલે ખારે.
જેટલો છે માંદ્વ ઈથી અદકો થઈ ઉભરે
આપણે જો ઓકી દઈ બહારે!
પલટાતાં રુપ બચા! આપોઆપ ઓસરશે

થોડું તે ખાવ તમીં ખમી!
પીડ્ય રહી હાંચે સહુ શમી!...

વાગોળું વેણ ઈ દા'ડી ને રેણ અહો
કળતર શી આછરતી કોઠે.
ક્યારેયે માણી ન'તી એટલી મીઠાશ કળું
હળુ હળુ ઉભરતી હોઠે!
સાચું મા! સાચું રોજેરોજ પરમાણું કે
જીરવેલાં ઝેર ઈ જ અમી!
પીડ્ય રહી હાંચે સહુ શમી!...
(૧૮૭૮)

૪. રાત્રી ટાણે 'કોમો'

('કોમો'-ઈટલીનું નગર, જ્યાં કવીદંપતી રહે છે)

નીતર્યું પણ અતી ગાઢું
છે આજ રાત્રીનું આભ.
અલોપ થઈ ગયા છે ડુંગરા,
અવકાશ મહીં
લટકાતાં છોડી
તેજનાં ગુમખાં,
ટોચનો તર્પણ-કોસ,
ને બારાદેલ્લો-બુરજના
સ્તબ્ધ રુપેરી માળખાં.
કેથેડ્રલનો ભારેખમ ગુંબજ
પણ અધ્ધર ભાસે છે
અંધારી દીવાલો થકી...
કેવળ કાંઠાની વંકાતી
પાળી થકી વરતાતાં શ્યામલ જલ
આંક્યા કરે છે વણથાંભ,
અરબી શા
ધોળાં
પીળાં
લાલ
ભુરાં
આળેખ...
(૧૮૮૮)

--પ્રદ્યુમ્ન તન્ના

'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' -- વર્ષ: બે -- અંક: ૮૮ -- ફેબ્રુઆરી ૧૧, ૨૦૦૭
'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' માટે 'ઉઝાજોડણી' અને 'વીજયા' ફોન્ટ'માં : અક્ષરાંકન: uttamgajjar@hotmail.com

કવી પરીચય

“ઈ તો સાંચડી રોપી છે, ભવા !”

ભગવાન બહુ ઓછાને પ્રદ્યુમ્નભાઈના જેવું વરદાન આપે છે. પ્રતીભાઓનો ભરેલો કુંભ એટલે પ્રદ્યુમ્ન તન્ના. ગુજરાતના પ્રથમ પંક્તીના ચીત્રકાર એટલે પ્રદ્યુમ્નભાઈ. ગુજરાતના પહેલી હરોળમાં બેસી શકે એવા મોટા ગજાના કવી-લેખક એટલે પ્રદ્યુમ્નભાઈ. ગુજરાતની આબરુ જગમાં વધારનારા ફોટોગ્રાફર એટલે પ્રદ્યુમ્નભાઈ. નવાઈની વાત એ છે કે એમનું મોટા ભાગનું જીવન ગુજરાતની બહાર વીત્યું છે. આવતી પેઢીને છાંયડો મળે એટલે માતૃભાષાનો છોડ ઈટાલીમાં વાલ્યો છે. કે એમ કહો કે પાંચ દાયકાથી એક ગુજરાતની નાગર-વેલ ઈટાલી સુધી પાંગરી છે .

આ મહેફીલનાં એમનાં કાવ્યો વાંચ્યાં? સમ ખાવા પડે કે કવી પાંચ દાયકાથી ગુજરાત બહાર રહે છે; તેમ છતાં તેમણે સૌરાષ્ટ્ર, રાજસ્થાન, ઉત્તર પ્રદેશને પોતાના કેમેરાથી નાથવા, પોતાની પીંછીથી કંડારવા અને પોતાની કલમથી આલેખવા, ખુંદી નાખ્યા છે. આ ગુજરાતી જે કાંઈ હાંસલ કરી શક્યો છે તેનો બધો જશ એમનાં અર્ધાંગીની, રોઝાલ્બાને જાય છે(આ વાત સાથે તેઓ તરત સંમત થશે). લગભગ પચાસ વરસ પહેલાંનું, એક છેલ છબીલા ગુજરાતી અને એક ઈટાલીયન લલનાનું પ્રેમલગ્ન એમના ચાહકો માટે પણ મંગલમય નીવડ્યું. આજે આ કવીને ઈટાલીયન ભાષાના મુશાયરામાં પણ પોતાની ઈટાલીયન કવીતાઓ વાંચવાનાં નીમંત્રણો મળે છે !

એમના પુસ્તક ‘છોળ’ને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીનું ‘શ્રેષ્ઠ કાવ્યસંગ્રહ’નું પારીતોષીક પણ મળ્યું છે. ભાષા શું છે, કાવ્ય શું છે તે જાણવું હોય તો આ પુસ્તક વાંચો. તળ ગુજરાતની ભાષા અને સૌરાષ્ટ્રના કસુંબાનો નશો કરવો હોય તો પ્રદ્યુમ્ન તન્નાને માણો.

--હરનીશ જાની(ન્યુ જર્સી) અને ઉત્તમ ગજજર(સુરત)

સર્જકનો સંપર્ક: pradumnatana@tele2.it

માત્ર તેર માસના ગાળામાં 2,10,000 જેટલા ભાષાપ્રેમીઓએ અત્યાર સુધીમાં

<http://www.gujaratilexicon.com> લેક્સીકોનની મુલાકાત લીધી. આપને પણ લેક્સીકોનની આ

નવી interfaceની મુલાકાત લેવાનું નીમંત્રણ છે.

આપ સૌના સહયોગ થકી **સન્ડે ઈ-મહેફીલ**ના ચાર હજાર જેટલા વાચકો થયા અને રોજરોજ નવાં નામો ઉમેરાતાં જાય છે એ પુરવાર કરે છે કે, દેશવિદેશમાં ગુજરાતી વાચનના રસીયા બહુ મોટી સંખ્યામાં છે જ...

સૌનો આભાર.. **સન્ડે ઈ-મહેફીલ**ની અત્યાર સુધીની જુની સઘળી પીડીએફ ફાઇલો અમારી

<http://sundaymahefil.googlepages.com/> વેબસાઈટ પરથી તથા

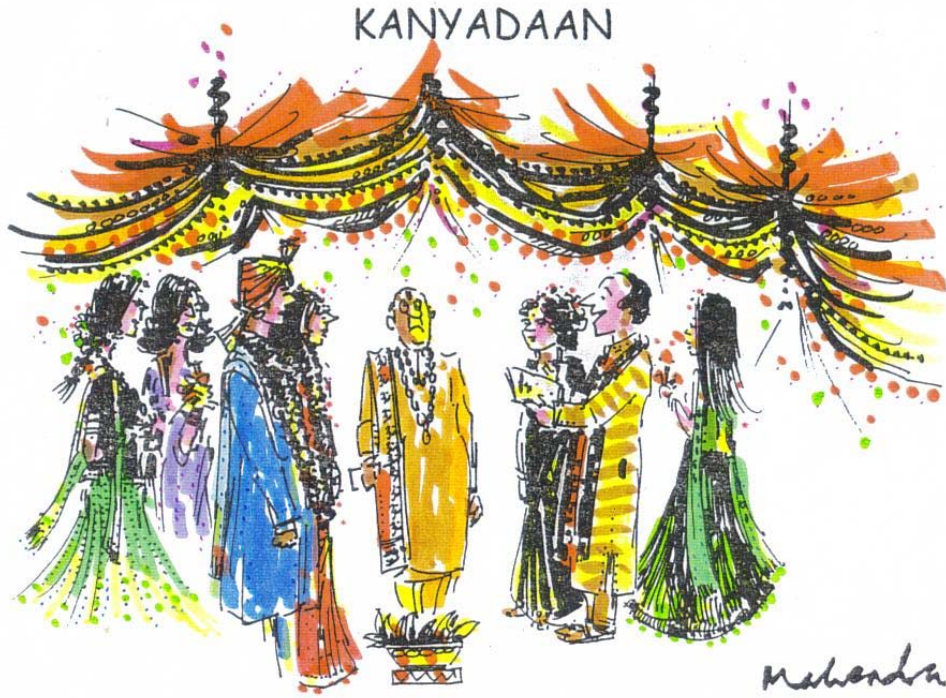
<http://gujaratilexicon.com/index.php?action=downloadSeM> પરથી પણ સરળતાથી ડાઉનલોડ થઈ શકશે. આ જ વેબ સાઈટ પરથી **લેક્સીકોન** અને **ઓપીનીયન**ની મુલાકાતે પણ જઈ શકાશે..

શ્રી. **પ્રવીણ વાઘાણી** (મેલ્બોર્ન-ઓસ્ટ્રેલિયા) તરફથી પ્રકાશીત થતું '**માતૃભાષા**' માસિક પણ હવે ત્યાં મુકાશે.

Kindly send your suggestions to

Ratilal Chandaria, e-mail:rpchandaria@comcraft.com

◆◆◆ મધુરેણ સમાપયેત્ ◆◆◆

And here are the warranty papers...., no returns, no exchange !!

મહેન્દ્રભાઈનો ઈ-મેઈલ સંપર્ક : mahendraaruna@msn.com

web site : www.ameamericanamdavadi.com

'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' -- વર્ષ : બે -- અંક : ૮૮ -- ફેબ્રુઆરી ૧૧, ૨૦૦૭

'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' માટે 'ઉઝાજોડણી' અને 'વીજયા' ફોન્ટ'માં : અક્ષરાંકન : uttamgajjar@hotmail.com

◆◆◆ ◆◆◆◆ ◆◆◆◆